

MESLEK LİSESİNDE MUHASEBE DERSİ ALAN ÖĞRENCİLERİN MESLEKİ EĞİTİME KARŞI TUTUMLARI: BİR TİCARET LİSESİ ÖRNEĞİ

ATTITUDES OF STUDENTS TAKING ACCOUNTING COURSES IN VOCATIONAL HIGH SCHOOLS TOWARDS VOCATIONAL EDUCATION: AN EXAMPLE FROM A COMMERCIAL HIGH SCHOOL

Özlem YEMİNOĞLU,

Öğr. Gör. Dr., Muhasebe ve Vergi Bölümü, Akçakale Meslek Yüksekokulu, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa, Türkiye; e-posta: ozlemozer@harran.edu.tr
ORCID Kimliği: 0000-0003-2349-0703

Özet

Bu araştırmanın amacı, muhasebe dersi alan meslek lisesi öğrencilerinin mesleki eğitime karşı tutumlarının belirlenmesidir. Araştırma Kilis Mehmet Hanifi ve Ökkeş Cümbüş Ticaret Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde muhasebe eğitimi alan dokuzuncu, onuncu, on birinci ve on ikinci sınıflarda okuyan 109 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak iki kısımdan oluşan anket yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 21 programı ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda ulaşılan verilere Faktör analizi, Anova ve t-testi uygulanmıştır. Araştırmaya katılan meslek lisesi öğrencilerinin muhasebe derslerine yönelik tutumlarının ortalamalarına bakıldığında öğrencilerin çoğunun (ortalama 3,56) mesleki eğitim konuları ilgilerini çekmekte olduğu ancak mesleki eğitimin iş hayatına hazırlamada yetersiz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Yine öğrencilerin ortalamalarına baktığımızda öğrenciler muhasebede başarılı olacaklarını düşünmemekle (ortalama 2,98) beraber liseden sonra muhasebe eğitimine devam etmek istememektedir (ortalama 3,00). Aynı şekilde öğrencilerin çoğunun (ortalama 3,38) aldıkları mesleki eğitimden memnun olmadıkları mesleğe olan isteklerinin kırıldığı görülmektedir. Yapılan analizler sonucunda öğrencilerin muhasebe derslerine ilişkin tutumları ile cinsiyetleri, yaşları, kaçınıcı sınıfta okudukları, aile gelir düzeyleri, akrabalar arasında muhasebe mesleğini icra etme arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$). Araştırmaya katılanların muhasebe derslerine yönelik tutumları ile okudukları programı isteyerek tercih etmeleri arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p<0,05$). Öğrencilerin isteyerek tercih ettikleri programı severek okudukları için başarıları da artmaktadır denilebilir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Muhasebe Eğitimi, Tutum, Meslek Lisesi, Muhasebe Meslek Mensubu

Abstract

The aim of this research is to determine the attitudes of vocational high school students taking accounting courses towards vocational education. The research was conducted on 109 students in the ninth, tenth, eleventh, and twelfth grades studying accounting at Kilis Mehmet Hanifi and Ökkeş Cümbüş Commercial Vocational and Technical Anatolian High School. A two-part questionnaire method was used as the data collection tool. The obtained data were analyzed using SPSS 21 program. Factor analysis, ANOVA, and t-tests were applied to the data obtained from the research. When looking at the average attitudes of the vocational high school students participating in the research towards accounting courses, it was concluded that most of the students (average 3.56) are interested in vocational education topics, but that vocational education is insufficient in preparing them for working life. Looking at the averages of the students, it was also concluded that while they do not think they will be successful in accounting (average 2.98), they do not want to continue their accounting education after high school (average 3.00). Similarly, it was observed that most of the students (average 3.38) are dissatisfied with the vocational education they receive and that their desire for the profession has been diminished. The analyses revealed no significant differences ($p>0.05$) between students' attitudes towards accounting courses and their gender, age, grade level, family income level, or whether relatives work in the accounting profession. However, a significant difference was observed between the participants' attitudes towards accounting courses and their willingness to choose the program ($p<0.05$). It can be said that students who willingly choose a program enjoy it, and therefore their success increases.

Keywords: Accounting, Accounting Education, Attitude, Vocational High School, Accounting Professional

Giriş

İnsanlığın ilk yıllarında borç alacak ilişkilerinin ortaya çıkmasıyla ticaretin başlangıcı olan mübadeleyle birlikte ticaretin gelişmesiyle faaliyet sonuçlarını bir yere kaydetme zorunluluğu neticesinde kayıt yöntemi olarak muhasebe ortaya çıkmıştır (Yener 2010:10). Muhasebe; işletmelerin varlıkları ve kaynakları üzerinde artış veya azalışa neden olan parayla ifade edilebilen mali belgelerin tarih sırasına göre günlük deftere kaydedilmesi, oradan büyük defter hesaplarına aktarılması, büyük defter hesaplarının kalanlarından oluşan çeşitli sağlamalar (mizan) aracılığı ile işletme yöneticilerinin yararlanabilecekleri mali tablolar şekline getirilmesi işlemlerinin tümüdür. Kısacası mali nitelikli işlem ve olayları kaydetme, sınıflandırma, özetleme, analiz etme ve yorumlama bilim ve sanatıdır. Muhasebe işletmenin dilidir (Feyiz 2019:1; Gökgöz 2017:2; Türedi 2011:1). Bir bilim dalı olan muhasebe, çeşitli karar alıcılara sunulmak üzere finansal verileri bilgiye dönüştüren sistemler bütünüdür (Bodner ve Hopwood 1993).

Mesleki eğitim, kişinin bir mesleği yapabilmesi ve bu meslekte belirli bir seviyeye ulaşması için gerekli yeterliliğe ve meslek anlayışına sahip olmasını mümkün kılan eğitimidir (Pehlivan ve Karlıklı 2018:152). İnsanların gereksinimlerini karşılamak amacıyla kişiye meslek alanında bilgi, beceri ve pratik uygulama yetenekleri kazandıran kişileri zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik yönleriyle geliştirerek insanlığa faydalı olma etkinlikleridir (Alkan, Doğan ve Sezgin 1998:4; Yıldırım 2003:2). İşletme sayılarının, teknolojik gelişmelerin, politikaların, rekabetin hız kazanmasıyla birlikte önemi büyük ölçüde artan mesleki eğitimin birisi de muhasebe eğitimidir (Özkan ve Aksoy 2015). Muhasebe eğitimi; öğrencilerin, işletmeler için gerekli donanıma sahip ara elemanlar olarak yetiştirilmesini sağlamaktadır. Öğrencilere işletme bilgilerinin sınıflandırılması, kaydedilmesi, depolanması, denetlenmesi, özetlenmesi ve raporlar halinde sunulması aşamalarında nasıl kullanılacağına öğrenilmesi imkanını sunmaktadır (Gökçen 1998:43). Muhasebe eğitiminde temel amaç; işletmelere doğru ve güvenilir muhasebe bilgilerinin aktarılması konusunda kişileri bilgi sahibi yapmaktır (Paksoy, Akbulut ve Aydın 2005:74). Bu eğitim, Türkiye’de ortaöğretim düzeyinde, Ticaret Meslek Liselerinde verilmeye başlanmaktadır (Şendurur 2020:98).

Ticaret Meslek Liseleri; ortaöğretim düzeyinde dört yıl eğitim-öğretim veren nitelikli iş gücünün yetiştirildiği okullardır. Bu okullarda, muhasebe ve finansman, pazarlama ve perakende, büro yönetimi ve sekreterlik, bilişim teknolojileri, ulaştırma hizmetleri, elektrik-elektronik teknolojisi gibi birçok alanlarda eğitim verilmektedir. Bu programlar ile öğrencilerin, alanı ve mesleği ile ilgili temel bilgi ve becerileri kazanmalarının yanı sıra, gelişen teknolojiyle birlikte değişen topluma uyum sağlayıp iletişim kurabilmeleri, hedefleri doğrultusunda

kendilerini yenileyebilmeleri, mesleki yeterliklere sahip bireyler olmaları ve yükseköğretime hazırlanmaları amaçlanmıştır. (MEB 2010:2-4).

Tutum, kişinin çevresindeki canlı veya cansız, somut veya soyut herhangi bir konuya karşı kendinde barındırdığı bir ön eğilimdir (Çöllü ve Öztürk 2014:374). Belirli bir varlığı olumlu ya da olumsuz değerlendirme yoluyla ifade eden psikolojik eğilime tutum denilmektedir (Eagly ve Chaiken 2007:583).

Bu araştırmada muhasebe eğitimi alan meslek lisesi öğrencilerinin muhasebe derslerine yönelik tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda öncelikle araştırmayla ilgili literatür taraması yapılmış ve sonrasında araştırmada anket ile elde edilen veriler analiz edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin demografik özellikleri ve muhasebe derslerine yönelik tutumları arasında farklılıkların olup olmadığının belirlenmesi amacıyla da analizler gerçekleştirilmiştir. Analizler sonucu elde edilen bulgular literatürdeki benzer araştırmalardan elde edilen bulgularla mukayese edilmiş, benzerlikler ve farklılıklar yorumlanmıştır. Bu bağlamda araştırmanın eğitimcilere, yasa koyuculara, meslek mensuplarına ve araştırmacılara faydalı olacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı Kilis Mehmet Hanifi ve Ökkeş Cümbüş Ticaret Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin muhasebe derslerine yönelik tutumlarının tespit edilmesidir. Araştırmada demografik özellikler ile öğrencilerin muhasebe derslerine yönelik tutumları arasında farklılıklar olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Yöntemi

Meslek Lisesinde muhasebe programında dokuzuncu, onuncu, on birinci ve on ikinci sınıflarda okuyan öğrencilerin katılımıyla gerçekleştirilen araştırmada öğrencilere 2024-2025 eğitim öğretim döneminde 14.02.2025-11.04.2025 tarihleri arasında anket uygulanarak veriler elde edilmiştir. Araştırmaya katılmak isteyen öğrencilerden kullanılabilir 109 anket elde edilmiştir. Meslek lisesinde muhasebe programında kayıtlı toplam 169 öğrenci bulunmaktadır. Araştırmada kullanılan anket formu iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin sorulara yer verilmektedir. İkinci kısımda ise Kalkan (2014) araştırmasında 5’li likert ölçeğine (1-Kesinlikle katılıyorum, 5-Kesinlikle katılmıyorum) göre geliştirdiği 35 ifadeden oluşan anket yer almaktadır. Ölçek tek boyuttan oluşmaktadır.

Araştırmanın Analizi

Elde edilen veriler SPSS 21 programı ile analiz edilmiştir. Elde edilen veriler sonucunda öğrencilerin demografik özelliklerine ve tutum ifadelerine ilişkin frekans analizleri yapılmıştır.

Tüm bu analizler yapılmadan önce elde edilen verilerin normal dağılıp dağılmadığının tespit edilmesi için “Skewness” ve “Kurtosis” değerlerine bakılmıştır. “Skewness” ve “Kurtosis” değerlerinin -2,00 ile +2,00 aralığında olması halinde verilerin normal dağıldığı kabul edilmektedir (Gravetter ve Wallnau, 2014). Yapılan analiz sonucunda normal dağılım olduğu tespit edilmiştir. Demografik özellikler değişkenleri için fark testlerinde One-way ANOVA ve Independent Samples T-testi uygulanmıştır.

Araştırmanın Hipotezleri

Yapılan analizler sonucunda elde edilen faktörlerin değerlendirilmesiyle oluşturulan hipotezler aşağıdaki gibidir:

H1: Muhasebe derslerine ilişkin tutumlar cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H2: Muhasebe derslerine ilişkin tutumlar öğrenim görülen programı isteyerek tercih etme durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H3: Muhasebe derslerine ilişkin tutumlar akrabalar arasında muhasebe mesleğini icra etme durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H4: Muhasebe derslerine ilişkin tutumlar yaşa göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H5: Muhasebe derslerine ilişkin tutumlar kaçınıcı sınıfta okuduklarına göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H6: Muhasebe derslerine ilişkin tutumlar aile gelir düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Analiz ve Bulgular

Aşağıda Tablo 1’de ankete katılmış olan meslek lisesi öğrencilerinin frekans analizi yer almaktadır.

Tablo 1. Demografik Bilgiler

Demografik Değişkenler		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kız	42	38,5
	Erkek	67	61,5
Yaş	14	7	6,4
	15	27	24,8
	16	40	36,7
	17	29	26,6
	18≥	6	5,5
Sınıfınız	9	32	29,4
	10	21	19,3
	11	49	45,0
	12	7	6,4

Okuduğunuz Bölümü İsteyerek mi Tercih Ettiniz	Evet	74	67,9
	Hayır	35	32,1
Aile Gelir Düzeyi	Sabit Gelir Yok	32	29,4
	0-10.000TL	7	6,4
	11.000-20.000TL	19	17,4
	21.000-30.000TL	22	20,2
	31.000TL ≥	29	26,6
Akrabalarınız Arasında Muhasebe Mesleği Yapan Var mı	Evet	39	35,8
	Hayır	70	64,2

Tablo 1'e göre ankete katılanların 42'si kız ve 67'si erkekten oluşmaktadır. Katılanların yaşlarına bakıldığında en büyük yığılmanın %36,7 ile 16 yaşında ve en az yığılmanın da %5,5 ile 18 $\geq$ yaşında olduğu gözlemlenmektedir. Öğrencilerin okudukları sınıflar incelendiğinde %29,4'ünün 9.sınıf, %19,3'ünün 10.sınıf, %45'inin 11.sınıf ve %6,4'ünün 12.sınıf oldukları gözlemlenmektedir. Araştırmaya katılanların %67,9'unun muhasebe programını isteyerek tercih ettiği ancak %32,1'inin ise istemeyerek tercih ettiği tespit edilmiştir. Aile gelir düzeyine bakıldığında %29,4'ünün sabit geliri olmadığı, %6,4'ünün 0-10.000TL, %17,4'ünün 11.000-20.000TL, %20,2'sinin 21.000-30.000TL ve %26,6'sının 31.000TL $\geq$ olduğu gözlemlenmektedir. Akrabaları arasında muhasebe mesleği yapan %35,8 öğrenci bulunmakta iken %64,2 öğrencinin akrabalarında muhasebe mesleği yapan bulunmadığı tespit edilmiştir.

Yapılan güvenirlik analizine göre ölçeğin güvenirlik katsayısının yüksek (cronbach's alpha= 0,843) olduğu tespit edilmiştir.

Bir ölçme aracının ne derece tutarlı ölçüm yaptığını göstermek amacıyla güvenirlik analizi yapılmaktadır (Gürbüz ve Şahin 2017:329). Sosyal bilimlerde sorular arasındaki uyumun derecesini gösteren Cronbach's Alpha ölçek güvenirliği test edilirken en çok yararlanılan yöntemdir. Bu değer 0,70 ve üzerinde ise ölçek güvenilir değerlendirilirken 0,70'in altında ise ölçek güvenilir kabul edilmez ve ifadeler birbirleri ile tutarsızdır sonucuna varılmaktadır (Sandalcı ve Tuncer 2019:81).

Aşağıda Tablo 2'de araştırmada kullanılan ölçeğin frekans dağılımı ve açıklayıcı istatistikleri verilerek gerekli açıklamalar yapılmaktadır.

Tablo 2. Frekans Dağılımı ve Açıklayıcı İstatistikler

Ölçek Maddeleri	Ortalama	Standart Sapma
Aldığım mesleki eğitimin iş bulmamda yeterli olacağını düşünüyorum.	2,06	1,012

Mesleki eğitimden kaçmanın yollarını arıyorum.	2,34	1,148
Mesleki eğitimde zamanın nasıl geçtiğini anlamam.	2,84	1,271
Mesleki eğitimle ilgili faaliyetleri yapmak bana hiç zevk vermiyor.	2,55	1,228
Mesleki eğitim olumlu bir ortam oluşturur.	2,43	1,308
Mesleki eğitime isteksiz olarak geliyorum.	2,39	1,202
Mesleki eğitim öğrenci için iyi bir eğitim tecrübesidir.	2,40	1,334
Mesleki eğitimin bence hiçbir cazip yanı yoktur.	2,73	1,152
Mesleki eğitim çalışma verimini artırır.	2,42	1,249
Mesleki eğitim yararsız bir uygulamadır.	2,46	1,273
Mesleki eğitimin yeteneklerimi geliştirmek için elverişli olduğunu düşünüyorum.	2,51	1,317
Mesleki eğitime ilişkin olumsuz bir bakış açısına sahibim.	2,72	1,225
Mesleki eğitim ile ilgili tartışmalardan zevk duyarım.	2,60	1,179
Mesleki eğitimi zaman kaybı olarak görüyorum.	2,28	1,261
Mesleki eğitimde yapılan uygulamalar araştırma isteğimi artırıyor.	2,39	1,193
Mesleki eğitim aldığımı söylerken çekiniyorum.	2,61	1,395
Mesleki eğitim beni iş hayatına hazırlar.	1,90	1,209
Aldığım mesleki eğitimle ilgili bir işte çalışmak istemiyorum.	2,84	1,348
Mesleki eğitim almak beni mutlu eder.	2,30	1,059
Mesleki eğitimde başarılı olacağımı düşünmüyorum.	2,98	1,414
Aldığım mesleki eğitimle ilgili işyerleri ilgimi çekmez.	2,62	1,353
Mesleki eğitim kendime duyduğum güveni artırır.	2,55	1,174
Mesleki eğitimde zaman geçmek bilmez.	2,76	1,297
Mesleki eğitime yükseköğretimde devam etmek isterim.	2,43	1,301
Mesleki eğitim konuları ilgimi çeker.	3,56	1,190
Mesleki eğitimin çevremde bana duyulan saygınlığı artırdığına inanıyorum.	2,61	1,209
Mesleki eğitim öğrenme şevkimi kırıyor.	3,38	1,282
Aldığım mesleki eğitimle ilgili bir işim olmasını isterim.	2,41	1,226
Mesleki eğitimin bir parçası olmaktan gurur duyuyorum.	2,47	1,159
Mesleki eğitimde öğrendiğim şeyler günlük yaşamda pek bir işime yaramıyor.	2,83	1,304
Mesleki eğitimle ilgili etkinlikler (yarışma, fuar, kurs..) ilgimi çeker.	2,74	1,287
Mesleki eğitime liseden sonra devam etmek istemiyorum.	3,00	1,340
Mesleki eğitimin yaratıcılığımı geliştirmek için uygun olduğunu düşünüyorum.	2,55	1,174
Mesleğimle ilgili yenilikler ilgimi çekmez.	2,67	1,415
Mesleki eğitimde öğrendiğim şeyleri günlük hayata aktarmanın mutluluğunu yaşıyorum.	2,34	1,241

Ankete katılan öğrencilerin genel olarak ölçek maddelerine verdikleri cevapların frekans dağılımı ve açıklayıcı istatistikleri incelendiğinde; öğrencilerin en çok katıldığı ifade “Mesleki eğitim konuları ilgimi çeker” (ortalama 3,56) ifadesi iken en az katıldığı ifade ise “Mesleki eğitim beni iş hayatına hazırlar” (ortalama 1,90) ifadesidir. Bu durumu öğrencilerin meslek liselerinde verilen muhasebe ile ilgili konularla ilgilendikleri ancak sadece verilen mesleki eğitimin gelecekteki iş hayatları için yetersiz olduğunu düşündükleri şeklinde yorumlamak mümkündür.

Hipotezlerin Test Edilmesi

Araştırmanın amacını ortaya koymaya yönelik oluşturulan hipotezler $\alpha = 0,05$ önem düzeyinde analiz edilmiştir. Cinsiyet, öğrenim görülen programı tercih durumu, akrabalar arasında muhasebe mesleği icra etme durumu sorularına ilişkin Independent Samples T-testi (“bağımsız örneklem için t-testi”), yaşı, okuduğu sınıf, aile gelir düzey durumu için One-way ANOVA (Tek Faktör Varyans Analizi) testleri kullanılmıştır.

Aşağıda araştırma kapsamında oluşturulan, “H1: Muhasebe derslerine ilişkin tutumlar cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir.” hipotezine ilişkin veriler Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Tutum Ölçeğinin Cinsiyet Değişkeni Açısından İncelenmesi

	Cinsiyet	N	Ort.	Std. Sapma	t	P
Tutum Ölçeği	Kız	42	2,56	0,467	-0,472	0,638
	Erkek	67	2,61	0,518		

Tutum ölçeği değişkeni cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde; yapılan student-t testine göre tutum ölçeği değişkeninde cinsiyet değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Aşağıda araştırma kapsamında oluşturulan, “H2: Muhasebe derslerine ilişkin tutumlar öğrenim görülen programı isteyerek tercih etme durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir.” hipotezine ilişkin veriler Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. Tutum Ölçeğinin Programı İsteyerek Tercih Etme Durumu Değişkeni Açısından İncelenmesi

	Programı İsteyerek Tercih Etme Durumu	N	Ort.	Std. Sapma	t	P
Tutum Ölçeği	Evet	74	2,49	0,473	-3,244	0,002
	Hayır	35	2,81	0,484		

Tutum ölçeği değişkeni öğrencilerin programı isteyerek tercih etme durumu değişkeni açısından incelendiğinde; yapılan student-t testine göre tutum ölçeği değişkeninde öğrencilerin programı isteyerek tercih etme durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$).

Aşağıda araştırma kapsamında oluşturulan, “H3: Muhasebe derslerine ilişkin tutumlar akrabalar arasında muhasebe mesleğini icra etme durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir.” hipotezine ilişkin veriler Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5. Tutum Ölçeğinin Akrabalar Arasında Muhasebe Mesleğini İcra Etme Durumu Değişkeni Açısından İncelenmesi

	Akrabalar Arasında Muhasebe Mesleğini İcra Etme Durumu	N	Ort.	Std. Sapma	t	P
Tutum Ölçeği	Evet	39	2,53	0,450	-0,919	0,361
	Hayır	70	2,62	0,522		

Tutum ölçeği değişkeni akrabalar arasında muhasebe mesleğini icra etme durumu değişkeni açısından incelendiğinde; yapılan student-t testine göre tutum ölçeği değişkeninde

akrabalar arasında muhasebe mesleğini icra etme durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Aşağıda araştırma kapsamında oluşturulan, “H4: Muhasebe derslerine ilişkin tutumlar yaşa göre anlamlı farklılık göstermektedir.” hipotezine ilişkin veriler Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Tutum Ölçeğinin Yaş Değişkeni Açısından İncelenmesi

	Yaş Grupları	N	Ort.	Std. Sapma	f	P
Tutum Ölçeği	14	7	2,55	0,436	1,760	0,142
	15	27	2,40	0,484		
	16	40	2,62	0,481		
	17	29	2,70	0,543		
	18 ve üzeri	6	2,82	0,324		

Tutum ölçeği değişkeni yaş grupları değişkeni açısından incelendiğinde; yapılan ANOVA testine göre tutum ölçeği değişkeninde yaş grupları değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Aşağıda araştırma kapsamında oluşturulan, “H5: Muhasebe derslerine ilişkin tutumlar kaçınıcı sınıfta okuduklarına göre anlamlı farklılık göstermektedir.” hipotezine ilişkin veriler Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Tutum Ölçeğinin Sınıf Değişkeni Açısından İncelenmesi

	Sınıf	N	Ort.	Std. Sapma	f	P
Tutum Ölçeği	9	32	2,38	0,514	3,053	0,062
	10	21	2,68	0,395		
	11	49	2,66	0,512		
	12	7	2,81	0,347		

Tutum ölçeği değişkeni sınıf değişkeni açısından incelendiğinde; yapılan ANOVA testine göre tutum ölçeği değişkeninde sınıf değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Aşağıda araştırma kapsamında oluşturulan, “H6: Muhasebe derslerine ilişkin tutumlar aile gelir düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.” hipotezine ilişkin veriler Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Tutum Ölçeğinin Aile Gelir Düzeyi Değişkeni Açısından İncelenmesi

	Gelir Düzeyi	N	Ort.	Std. Sapma	f	P
Tutum Ölçeği	Sabit Gelir Yok	32	2,68	0,547	2,238	0,070
	0-10.000TL	7	2,64	0,463		
	11.000-20.000TL	19	2,67	0,444		
	21.000-30.000TL	22	2,32	0,525		
	31.000TL ve üzeri	29	2,64	0,410		

Tutum ölçeği değişkeni aile gelir düzeyi değişkeni açısından incelendiğinde; yapılan ANOVA testine göre tutum ölçeği değişkeninde aile gelir düzeyi değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada, meslek lisesinde muhasebe dersi alan öğrencilerin mesleki eğitime karşı tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Kilis Ticaret Meslek Lisesinde muhasebe programında okuyan öğrencilerin muhasebe eğitimine ilişkin tutumları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Uygulanan anket ile öğrencilerin muhasebe dersine karşı tutumları cinsiyet, yaş, okuduğu sınıf, programı isteyerek tercih edip etmediği, aile gelir düzeyi ve akrabalar arasında muhasebe mesleği icra eden olup olmadığı değişkenleri açısından karşılaştırılmıştır.

Araştırmaya katılan meslek lisesi ğrencilerinin muhasebe derslerine yönelik tutumlarının ortalamalarına bakıldığında öğrencilerin çoğunun mesleki eğitim konuları ilgilerini çekmekte olduğu ancak mesleki eğitimin iş hayatına hazırlamada yetersiz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu da göstermektedir ki literatürdeki birçok araştırma gibi (Aksakaloğlu 2013; Akbulut vd. 2014; Karlıklı 2016; nal vd. 2017; ifti ve emrek 2018; şendurur 2020) ğrenciler aldıkları mesleki eğitimi yetersiz bulmaktadır.

Yine ğrencilerin ortalamalarına baktığımızda zyıldırım (2018) araştırmasının aksine öğrenciler muhasebede başarılı olacaklarını düşünmemekle beraber Aydoğan (2018) araştırmasındaki gibi liseden sonra muhasebe eğitimine devam etmek istememektedir.

Yapılan araştırma sonucunda öğrencilerin cinsiyetleri ile muhasebe eğitimine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Elde edilen bulgular elik ve Serinkan (2011), Apak (2020) ile benzerlik göstermektedir. Buna karşın Byrne ve Willis ise (2005) yılında yapmış oldukları araştırma sonucunda öğrencinin cinsiyetinin de muhasebe tutumunu etkilediği sonucuna varmışlardır.

Aynı şekilde öğrencilerin yaşları ve kaçıncı sınıfta okudukları ile muhasebe eğitimine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$). Elde edilen bulgular Ercan ve Değirmenci (2019) ile benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin aile gelir düzeyleri ve akrabalar arasında muhasebe mesleğini icra etme durumu değişkenleri ile muhasebe eğitimine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Araştırmamızın aksine Bozkurt (2024) araştırmasında öğrencilerin muhasebe eğitimini tercih etme istekleri ile aile bireylerinin mesleklerine göre farlılık göstermektedir sonucuna ulaşmıştır. Diğer taraftan öğrencilerin programı isteyerek tercih etmeleri ile muhasebe eğitimine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0,05$). Ercan ve s (2023) aksine Süer (2007); ifti ve emrek (2018); zyıldırım (2018); Aydoğan (2018)

araştırmalarında öğrenciler meslek liselerini kendi istekleri ile tercih etmişlerdir. Bu göstermektedir ki öğrenciler kendi istekleri ile tercih ettikleri programı severek okumaktadırlar. Bunun sonucunda da severek okudukları programda başarı da yüksek olacaktır şeklinde yorumlamak mümkündür. Coşgun (2013) yapmış olduğu araştırmada muhasebe programını sevmeden okuyan öğrencilerin eğitimde zorlandığı sonucuna ulaşmıştır. Araştırmamız ile paralellik göstermektedir.

Öneriler

Bütün ülkelerde gün geçtikçe hızla gelişen değişen muhasebecilik mesleğinin günümüz şartlarına ayak uydurabilmesi için eğitim kurumlarına ve meslek mensuplarına büyük görevler düşmektedir. Başta meslek liseleri olmak üzere bütün eğitim kurumları güncel konuları takip ederek müfredatlarını değiştirmelidir. Eğitim kurumları meslek mensupları ile sürekli iletişim halinde olup fikir alışverişi yapmalıdır. Eğitim kurumlarında verilen teorik derslerin uygulamadaki yeterliliği takip edilmelidir. Teknoloji çağında olduğumuz unutulmamalı ve bilgisayarlı muhasebeye büyük önem verilmelidir.

Bu araştırma Kilis meslek lisesinde muhasebe eğitimi alan öğrenciler üzerinde uygulanmıştır. İleride yapılacak olan araştırmalarda farklı şehirlerde yer alan meslek lisesi öğrencilerine uygulanarak karşılaştırma yapılabilir. Ayrıca meslek lisesinde muhasebe eğitimi alan öğrenciler ile yükseköğretimde muhasebe bölümünde okuyan öğrenciler arasında karşılaştırma yapılarak yeni katkılar sağlanabilir. Diğer taraftan meslek lisesinde eğitim veren öğretmenler ile öğrenciler arasında yapılacak olan araştırma ile geleceğe yeni ışıklar tutulabilir. Meslek mensuplarının görüşlerine yer verilerek meslek liselerindeki müfredatlar gözden geçirilebilir.

Kaynaklar

- Akbulut, H., Pekkaya, M. ve Aksakaloğlu, H. (2014). Meslek mensuplarının bakış açısıyla ticaret meslek liselerindeki muhasebe eğitimi: Bursa ili üzerine bir uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 73-92.
- Aksakaloğlu, H. (2013). Ticaret meslek liselerinde verilen muhasebe eğitiminin muhasebecilik mesleğine uygunluğu: Bursa ili örneği (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bülent Ecevit Üniversitesi SBE, Zonguldak.
- Alkan, C., Doğan, H. ve Sezgin, İ. (1998). Mesleki ve teknik eğitimin esasları. Ankara: Alkım Yayınları.
- Apak, İ. (2020). Ön lisans öğrencilerinin muhasebe derslerine yönelik tutumları üzerine bir araştırma. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 20(40), 227-236.

- Aydoğan, B. (2018). Mesleki ve teknik Anadolu liselerinde muhasebe eğitiminin mevcut durumu, muhasebe eğitiminden beklentiler ve karşılaşılan sorunlar: Çorum ili örneği (Yüksek Lisans Tezi). Hitit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Çorum.
- Bodner G.H. ve Hopwood W.S. (1993). Accounting information systems. Englewood Cliffs; NU, Prentice Hall.
- Bozkurt, H. (2024). Ortaöğretimde muhasebe ve finansman alanını tercih eden öğrencilerin meslek algılamaları üzerine bir araştırma (Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı, Afyonkarahisar.
- Byrne, D. M. & Willis, P. (2005). Irish secondary students' perceptions of the work of an accountant and the accounting profession. Accounting Education: An International Journal, 14(4), 367-381.
- Coşgun, N. (2013). Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin motivasyonlarının ve beklentilerinin değerlendirilmesi: Çanakkale onsekiz mart üniversitesine bağlı meslek yüksek okullarında bir uygulama (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Çelik, M., ve Serinkan, C. (2011). Muhasebe dersine yönelik tutumlarda üniversite öğrencilerinin bireysel ve bölümsel farklılıkları. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi 13 (3), 289-321.
- Çiftçi, Y., ve Çemrek, N., (2018). Ticaret meslek liselerinde muhasebe eğitimi: Muğla ilindeki meslek liseleri üzerine bir araştırma. Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11(1), 192-208.
- Çöllü, E. F. ve Öztürk, Y. E. (2014). Örgütlerde inançlar – tutumlar tutumların ölçüm yöntemleri ve uygulama örnekleri bu yöntemlerin değerlendirilmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 9 (1-2), 373-404.
- Eagly, A. H. & Chaiken, S. (2007). The advantages of an inclusive definition of attitude. Social Cognition, 25(5), 582-602.
- Ercan, C. ve Değirmenci, B. (2019). Ön lisans öğrencilerinin muhasebe derslerine ilişkin tutumlarının incelenmesi. Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 11(21), 613-624.
- Ercan, C. ve Ös, M. (2023). Ticaret meslek liselerinde muhasebe eğitimi: Gaziantep ili Şahinbey ilçesi muhasebe öğretmenleri üzerine bir araştırma. Gaziantep Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 5(2), 56-68.
- Ertaş, F. C. (Ed.). (2010). Genel muhasebe. İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Feyiz, M. A. (2019). Genel muhasebe (Yenilenmiş ve güncellenmiş 15. baskı). Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

- Gökçen, G. (1998, Aralık). Uygulamacıların muhasebe eğitiminden beklentileri. Marmara Üniversitesi, Muhasebe Araştırma ve Merkezi Muhasebe-Finansman Dergisi, 9, 43-50.
- Gökgöz, A. (2017). Genel muhasebe (Gözden geçirilmiş 3.baskı). Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Gravetter, F., & Wallnau, L. (2014). Essentials of statistics for the behavioral sciences (8th Edition b.). Belmont: CA:Wadsworth.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2017). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri felsefe-yöntem-analiz (4. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Kalkan, Ö. K. (2014). Mesleki eğitime yönelik tutum ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışması. Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 4(1), 117-128.
- Karlıkl, M. (2016). Ortaöğretim kurumlarında verilen muhasebe eğitiminin muhasebecilik mesleğine uygunluğunun değerlendirilmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- MEB (2010). Ticaret meslek ve Anadolu ticaret meslek liselerinin kuruluş amaçlarına hizmet derecesinin değerlendirilmesi. Ankara, <http://www.meb.gov.tr>, (Erişim Tarihi: 09/10/2025).
- Önal, S., Gedik, İ. ve Mat, M. (2017). İş yeri eğitimi gören ticaret meslek lisesi öğrencilerinin işverenlerin bakış açısıyla mesleki yeterliliklerinin incelenmesi: Osmaniye ilinde bir uygulama. International Journal of Academic Value Studies, 3(10), 45-55. doi : 10.23929/javs.172
- Özkan, F. ve Aksoy, C. (2015). Ticaret meslek lisesi muhasebe bölümü öğrencilerinin işletmelerde beceri eğitimi uygulaması: Gaziantep ilinde bir alan araştırması. Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(12),283-305.
- Özyıldırım, A. (2018). Ticaret meslek liselerindeki muhasebe eğitimine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri (Yüksek Lisans Tezi). Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı, Lefkoşa.
- Paksoy, H. M., Akbulut, R. ve Aydın, V. (2005 Mayıs). Meslek yüksekokullarında muhasebe eğitiminin yeterliliğinin Harran üniversitesi özelinde incelenmesi ve geleceğe ilişkin bir değerlendirme. Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, 15, 73-105.
- Pehlivan, A. ve Karlıkl, M. (2018). Ortaöğretim kurumlarında verilen muhasebe eğitiminin muhasebecilik mesleğine uygunluğunun değerlendirilmesi. Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 6(1), 150-165. Journal homepage: www.siyasetekonomiyonetim.org
- Sandalcı, U. ve Tuncer, G. (2019 Nisan-Haziran). Obezite vergisinin kabul edilebilirliğine ilişkin yapısal eşitlik modeli analizi. Sayıştay Dergisi, 113, 71-102.

- Süer, H. M. (2007). Ticaret meslek liselerinde muhasebe eğitimi, muhasebe eğitiminden beklentiler ve karşılaşılan sorunlar (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şendurur, U. (2020). Mesleki ve teknik Anadolu liselerinde muhasebe eğitimi, muhasebe eğitiminden beklentiler ve karşılaşılan sorunlar: Ağrı ve Erzurum illerinde bir araştırma. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (86), 97-110. doi: 10.25095/mufad.710240.
- Türedi, H. (2011). Genel muhasebe dönem içi ve dönem sonu işlemleri (Genişletilmiş ve güncelleştirilmiş 3. baskı). Trabzon: Derya Kitabevi.
- Yıldırım, Ş. (2003). Ticaret eğitimi araştırması. Ankara: MEB Mesleki ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme Merkezi Başkanlığı Yayını.